

Materiał nt. przetargów na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych na podstawie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 r., poz. 391, z późn. zm.), która wzorując się na doświadczeniach innych krajów europejskich zmienia dotychczasowy system gospodarowania odpadami komunalnymi.

Zgodnie z art. 6d ust. 1 ww. ustawy wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany zorganizować przetarg na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości albo przetarg na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów. Gmina dokonuje więc wyboru czy zorganizować przetarg na odbieranie czy na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych. Przetarg powinien zostać zorganizowany nie później niż do dnia 30 czerwca 2013 r., ponieważ 1 lipca 2013 r. wchodzi w życie przepis dotyczący podlegania przez gminę karze pieniężnej za nie wykonanie obowiązku polegającego na zorganizowaniu przetargu na odbieranie lub na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych.

W sytuacji, gdy gmina zdecyduje się na zorganizowanie przetargu jedynie na odbieranie odpadów komunalnych, wówczas podmiot odbierający będzie odbierał odpady komunalne i przewoził je do instalacji wskazanych przez gminę. W przypadku gdy gmina posiada własną instalację zakwalifikowaną jako regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych, wówczas w specyfikacji istotnych warunków zamówienia wskazuje odbierającemu odpady komunalne tę instalację. W umowie może być określony sposób dokumentowania wykonania tego obowiązku. Natomiast w przypadku posiadania przez gminę instalacji wskazanej jako zastępcza instalacja do obsługi regionu, wówczas odpady komunalne mogą być do niej przekazywane, gdy nie jest możliwe przekazanie odpadów do instalacji regionalnej. Natomiast jeśli gmina nie posiada własnej instalacji i na terenie regionu jest kilka instalacji powinna ją wyłonić w trybie art. 3a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Gmina będzie mogła powołać własną jednostkę organizacyjną do budowy, utrzymania lub eksploatacji regionalnej instalacji, dopiero wówczas gdy zastosowana przez gminę procedura wyłonienia wykonawcy w trybie określonym w art. 3a ust. 1 pkt 1-3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach zakończy się negatywnie. Natomiast w aktualnym stanie, zgodnie z ustawą

o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, jeżeli gmina w chwili wejścia w życie ustawy posiadała własną regionalną instalację zarządzaną przez zakład budżetowy lub rozpoczęła jego budowę, nie ma obowiązku ogłaszania przetargu na utrzymanie i eksploatację swojej instalacji, może ją wykonać i eksploatować w sposób wskazany w ustawie o gospodarce komunalnej.

W przypadku przetargu na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych, gmina nie wskazuje takich instalacji w specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, wyłoniony w drodze przetargu sam decyduje do której instalacji prześle odpady, a więc zarówno zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, jak też odpady komunalne odbierane selektywnie.

Należy jednak pamiętać o zapisie art. 9e ust. 1 ww. ustawy zgodnie, z którym niezależnie od rodzaju przetargu stosowanego przez gminę - podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości jest zawsze zobowiązany do:

- a) przekazania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania, przeznaczonych do składowania - do instalacji posiadającej status regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych i obsługującej region, w którym działa przedsiębiorca;
- b) przekazywania selektywnie zebranych odpadów komunalnych do instalacji odzysku i unieszkodliwiania odpadów, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, o której mowa w art. 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.

Ponieważ ani z ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, z późn. zm.), ani z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie wynikają preferencje co do rodzaju przetargu, można stosować zarówno tryb przetargu nieograniczonego, jak i przetargu ograniczonego.

W celu zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz wyznaczenia punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych rada gminy liczącej ponad 10 000 mieszkańców może podjąć uchwałę stanowiącą akt prawa miejscowego, o podziale obszaru gminy na sektory, biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców, gęstość zaludnienia na danym terenie oraz obszar możliwy do obsługi przez jednego przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. W przypadku gdy gmina jest podzielona na sektory,

przetargi na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych organizuje się dla każdego z wyznaczonych sektorów.

Specyfikacja istotnych warunków zamówienia zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach powinna zawierać w szczególności:

- 1) wymogi dotyczące przekazywania odebranych zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych;
- 2) rodzaje odpadów komunalnych odbieranych selektywnie od właścicieli nieruchomości;
- 3) standard sanitarny wykonywania usług oraz ochrony środowiska;
- 4) obowiązek prowadzenia dokumentacji związanej z działalnością objętą zamówieniem;
- 5) szczegółowe wymagania stawiane przedsiębiorcom odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości.

W zakresie szczegółowych wymagań dla przedsiębiorców można skorzystać z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości (Dz. U. z 2013, poz. 122) lub dodatkowo doprecyzować wymagania związane z lokalnymi potrzebami rynku (np. dostosowanie pojazdów do ukształtowania terenu – duże spadki, wąskie drogi).

Specyfikacja nie tylko w zakresie wymagań dla przedsiębiorców może określać inne wymagania np. dotyczące organizacji odbierania odpadów, kwestii dotyczących wyposażenia nieruchomości w pojemniki, a także może uwzględniać warunki i potrzeby lokalne, również określone w regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.

Natomiast wójt, burmistrz lub prezydent miasta przy określaniu specyfikacji istotnych warunków zamówienia powinien wziąć pod uwagę również następujące przepisy ustawy – Prawo zamówień publicznych:

Art. 36. 1. Specyfikacja istotnych warunków zamówienia zawiera co najmniej:

- 1) nazwę (firmę) oraz adres zamawiającego;
- 2) tryb udzielenia zamówienia;
- 3) opis przedmiotu zamówienia;
- 4) termin wykonania zamówienia;

- 5) warunki udziału w postępowaniu oraz opis sposobu dokonywania oceny spełniania tych warunków;
- 6) wykaz oświadczeń lub dokumentów, jakie mają dostarczyć wykonawcy w celu potwierdzenia spełniania warunków udziału w postępowaniu;
- 7) informacje o sposobie porozumiewania się zamawiającego z wykonawcami oraz przekazywania oświadczeń lub dokumentów, a także wskazanie osób uprawnionych do porozumiewania się z wykonawcami;
- 8) wymagania dotyczące wadium;
- 9) termin związania ofertą;
- 10) opis sposobu przygotowywania ofert;
- 11) miejsce oraz termin składania i otwarcia ofert;
- 12) opis sposobu obliczenia ceny;
- 13) opis kryteriów, którymi zamawiający będzie się kierował przy wyborze oferty, wraz z podaniem znaczenia tych kryteriów i sposobu oceny ofert;
- 14) informacje o formalnościach, jakie powinny zostać dopełnione po wyborze oferty w celu zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego;
- 15) wymagania dotyczące zabezpieczenia należytego wykonania umowy;
- 16) istotne dla stron postanowienia, które zostaną wprowadzone do treści zawieranej umowy w sprawie zamówienia publicznego, ogólne warunki umowy albo wzór umowy, jeżeli zamawiający wymaga od wykonawcy, aby zawarł z nim umowę w sprawie zamówienia publicznego na takich warunkach;
- 17) pouczenie o środkach ochrony prawnej przysługujących wykonawcy w toku postępowania o udzielenie zamówienia.

2. W przypadku gdy przepisy ustawy nie stanowią inaczej, specyfikacja istotnych warunków zamówienia zawiera również:

- 1) opis części zamówienia, jeżeli zamawiający dopuszcza składanie ofert częściowych;
- 2) maksymalną liczbę wykonawców, z którymi zamawiający zawrze umowę ramową, jeżeli zamawiający przewiduje zawarcie umowy ramowej;
- 3) informację o przewidywanych zamówieniach uzupełniających, o których mowa w art. 67 ust. 1 pkt 6 i 7 lub art. 134 ust. 6 pkt 3 i 4, jeżeli zamawiający przewiduje udzielenie takich zamówień;

- 4) opis sposobu przedstawiania ofert wariantowych oraz minimalne warunki, jakim muszą odpowiadać oferty wariantowe, jeżeli zamawiający dopuszcza ich składanie;
- 5) adres poczty elektronicznej lub strony internetowej zamawiającego, jeżeli zamawiający dopuszcza porozumiewanie się drogą elektroniczną;
- 6) informacje dotyczące walut obcych, w jakich mogą być prowadzone rozliczenia między zamawiającym a wykonawcą, jeżeli zamawiający przewiduje rozliczenia w walutach obcych;
- 7) jeżeli zamawiający przewiduje aukcję elektroniczną:
 - a) informację o przewidywanym wyborze najkorzystniejszej oferty z zastosowaniem aukcji elektronicznej,
 - b) wymagania dotyczące rejestracji i identyfikacji wykonawców, w tym wymagania techniczne urządzeń informatycznych,
 - c) informację, które spośród kryteriów oceny ofert będą stosowane w toku aukcji elektronicznej;
- 8) wysokość zwrotu kosztów udziału w postępowaniu, jeżeli zamawiający przewiduje ich zwrot;
- 9) jeżeli zamawiający przewiduje wymagania, o których mowa w art. 29 ust. 4, określenie w szczególności:
 - a) liczby osób, o których mowa w art. 29 ust. 4 pkt 1, i okresu wymaganego zatrudnienia tych osób,
 - b) sposobu dokumentowania zatrudnienia osób, o których mowa w art. 29 ust. 4 pkt 1, lub utworzenia albo zwiększenia funduszu szkoleniowego,
 - c) uprawnienia zamawiającego w zakresie kontroli spełniania przez wykonawcę wymagań, o których mowa w art. 29 ust. 4, oraz sankcji z tytułu niespełnienia tych wymagań.

Zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych przy ocenianiu ofert zamawiający jest zobowiązany, w pierwszej kolejności, do przestrzegania zasad równego traktowania i uczciwej konkurencji oraz zakazu prowadzenia negocjacji dotyczących złożonych ofert. Inne kryteria oceny ofert zostały określone w art. 91 ust. 2 ustawy Prawo zamówień publicznych. Zgodnie ze wskazaną regulacją kryteriami takimi są cena albo cena i inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia. Zatem, obowiązkowym kryterium wprowadzonym przez ustawodawcę jest cena, a zastosowanie dodatkowych kryteriów zależy od zamawiającego. Pod pojęciem

„innych kryteriów odnoszących się do przedmiotu zamówienia” należy rozumieć przede wszystkim jakość, funkcjonalność, parametry techniczne, zastosowanie najlepszych dostępnych technologii w zakresie oddziaływania na środowisko, koszty eksploatacji, serwis oraz termin wykonania zamówienia. Zastosowanie w ustawie sformułowania „w szczególności” pozwala na stosowanie innych, oprócz ww. kryteriów dotyczących przedmiotu zamówienia i sposobu jego wykonania. Należy jednak podkreślić, że przywołana ustawa nie dopuszcza stosowania kryteriów dotyczących właściwości wykonawcy, a w szczególności jego wiarygodności ekonomicznej, technicznej czy finansowej. Stosowane przez zamawiającego kryteria powinny być przeliczalne. Dokonując oceny ofert zamawiający powinien przypisać procentowo wagę każdemu z kryteriów tak, aby wszystkie stosowane kryteria stanowiły łącznie 100 %. Określenie wagi każdego z kryteriów powinno zostać podane do wiadomości wykonawcy w ogłoszeniu lub w zaproszeniu do udziału w postępowaniu.

Stosowanie przepisów o zamówieniach publicznych oznacza również możliwość organizowania przez gminy przetargów wspólnych (art. 16 ustawy - Prawo zamówień publicznych), jak również to, że wykonawcy mogą się ubiegać wspólnie o udzielenie zamówienia (art. 23 cyt. ustawy).

Analizując przedstawione dane należy stwierdzić, że wybór rodzaju przetargu (czy ma to być przetarg na odbieranie czy odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych) jest uzależniony przede wszystkim od faktu posiadania przez gminę instalacji, a także dotychczasowym postępowaniem z selektywnie zbieranymi odpadami komunalnymi.

Dodatkową kwestią jest uwzględnienie w przetargu organizacji rynku odbierania lub odbierania i zagospodarowania w przypadku przejęcia przez gminę nieruchomości niezamieszkałych. W specyfikacji można rozważyć dodatkowe wymagania np. w przypadku odbierania odpadów od szkół, szpitali, odpadów gastronomicznych itp. np. odbieranie określonych odpadów spożywczych na sprecyzowanych zasadach w przypadku miejscowości turystycznych.